

socialmedicinsk tidskrift

femtiotredje årgången mars 1976 häfte 3

Industrivägen 13, Solna. Tfn 08/83 20 83
Postadress: Fack, 104 01 Stockholm 60
Postgiro 11 79-1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Axel Gisslén, biträdande redaktör
Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Redaktionsutskott:

Ragnar Berfenstam, professor i socialmedicin, Uppsala
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, bitr. socialdirektör, Stockholm
Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Gunnar Inghe, professor i socialmedicin, Stockholm
Bertil Johansson, socialchef, Örebro
Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg
Gunnar Lindgren, professor i socialmedicin, Lund
John Lovén, socialchef, Huddinge
Birger Stark, socialchef, Sundsvall
Georg Svahn, personaldirektör, Stockholm
Bengt Söderberg, socialchef, Solna

Psykiatri – självrannsakan i enighet

Psykiatrin befinner sig i en situation full av motsägelser.

Det är ett vårdområde som är föremål för anklagelser för konservatism och föråldrade vårdmetoder.

Det är samtidigt ett vårdområde som uppvisar en ovanligt dynamisk utveckling. Föregångare beträffande dagvård och andra nya och öppnare vårdformer. Föregångare beträffande lagarbete och engagemang av olika personal-kategorier. Föregångare när det gäller att tillämpa sociala aspekter på sjukdomars uppkomst och på hälso- och sjukvårdsarbete. Föregångare beträffande utvecklingen av flerdimensionell diagnostik osv — raden kan fortsättas ännu ett tag.

Psykiatrin är också utsatt för en egenartad dubbelmoralism. Anklagelser mot psykiatrins repressiva karaktär varvas, ibland i samma spalter, med krav på att all tvångsvård (utanför kriminalvården) skall ske inom psykiatrin. Psykiatern anklagas för biologiska synsätt — varvat med synpunkter på att psykiatern egentligen bara skall vara somatisk konsult.

Andra motsägelser: Det är ett vårdområde som ständigt är föremål för kritiska invändningar men som engagerar fler och fler som vill ha hjälp med sina problem eller lidanden. Det är ett av de mest vitala utvecklingsområdena inom sjukvården — men har samtidigt svårt att rekrytera egna proselyter.

Man kan tänka sig många förklaringar till dessa paradoxer.

Mängden av skrivkunniga psykiatriker och andra medarbetare inom psykiatrin torde tex medfört att alla problem blottlagts i en ovanligt öppen debatt. Ett skärskådande i samma strålkastarljus av behandlingsmetoder i invärtesmedicin och kirurgi skulle kanske ge allmänheten en överraskande bild av vad sjukvård rör sig om.

Andra faktorer som kan betinga motsägelser är själva dynamiken i utvecklingen. En snabb utveckling på ett komplicerat område medför i sig tendenser till ensidighet — man går gärna från den ena ytterlighetsvillan till den andra. Och ensidighet på komplicerade områden kan tillämpas endast till priset av dubbelmoral.

Den livliga allmänna debatten om psykiatrin har i regel gällt det vuxenpsykiatriska området.

Men samma problem råder också för barn- och ungdomspsykiatrin.

Det finns — som framgår av detta temanummer — både positiva och negativa sidor i denna utveckling. Till det positiva hör utom utvecklingen på det vårdorganisatoriska området den vetenskapliga utvecklingen inte minst vad gäller barnpsykologiskt grundkunnande. Till det negativa hör splittrade utvecklingstendenser och osäkerhet om arbetsmetoder, arbetsfördelning och vårdorganisation. Barnpsykiatrin har som en av livets små ironier drabbats av pubertetsbesvär och råkat ut för sin egen identitetskris.

Man kan — utöver tidigare angivna orsaker — med Torkel Scholander peka på några speciella faktorer bakom denna kris. En faktor som sannolikt haft betydelse är den ganska expansiva inställningen hos vissa barnpsykiater som kan ha framkallat stora förväntningar, som — när de inte omedelbart kunnat infrias — har förbyts i besvikelse.

Torkel Scholander betecknar sina synpunkter som en kritisk självvrannsan. Det råder ingen tvekan om att detta är en attityd som överhuvudtaget präglar diskussionen inom såväl barn- som ungdomspsykiatri som inom allmänpsykiatri under det senaste året. Det är en diskussion som också visat att psykiaterna trots allt är eniga om fler viktiga ting än vad som är föremål för deras mångomskrivna oenighet. Ett uttryck för den enigheten var den uppslutning som kom Torkel Scholanders synpunkter till del vid barnpsykiaternas höstmöte 1975. Ett annat uttryck för samma enighet är det fackliga program som Svenska psykiatriska föreningen i dagarna enhälligt antagit och som till väsentliga delar överensstämmer med socialstyrelsens expertrapporter om den psykiatriska vårdens målsättning och organisation.

Denna enighet är av betydelse inte minst för myndigheternas, främst socialstyrelsens och landstingshuvudmännens fortsatta planering.

Claes-Göran Westrin